

Tjänsteskrivelse

2025-03-03

Diarienummer: 25SON45

Handläggare:

Lisa Hellström
026 - 17 80 00
lisa.hellstrom@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnd

Yttrande/svar angående:

Initiativärende (M) – Ge krögarna i Gävle serveringstillstånd till klockan 03:00

Förslag till beslut

Att initiativärendet och dess yrkande skall anses besvarat.

Bakgrund

Vid Socialnämndens sammanträde 2025-02-25 väckte Cecilia Eriksson Ajanovic (M) initiativärendet: "Initiativärende (M) - Ge krögarna i Gävle serveringstillstånd till klockan 03:00:" framställt av henne, Lise-Lotte Vanler (M), Daniel Aprili (M), Sulafa Mahmoud (M) och Kristin Malmberg (M) med följande yrkande:
- att ge Sektor Livsmiljö i uppdrag att ändra alkoholriktlinjerna till att kl. 03:00 ska vara första tid efter särskild prövning.

Socialnämnden beslutade 2025-02-25 att ärendet tas emot och hanteras för beredning och att frågan därefter återupptas på nytt.

Sektor Livsmiljös yttrande/svar efter ärendeberedning

Sektor Livsmiljö har tagit emot ärendet som hanterats för beredning och lämnar utifrån det aktuella initiativärendet följande yttrande/svar:

Vi vill börja med att erinra om alkohollagens funktion som social skyddslagstiftning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken, och social hänsyn ska därför gå före affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. *Allmänna utgångspunkter* på sidan 56 i *proposition 2009/10:125 En ny alkohollag* slår fast följande:

Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet ska nås genom insatser som motverkar skadligt dryckesbeteende och bidrar till en minskad total alkoholkonsumtion. Ett av de främsta och mest grundläggande politiska instrumenten för att nå detta mål är en restriktiv lagstiftning på alkoholområdet.

Vi vill därefter lyfta att både serveringstid till klockan 02.00 och till klockan 03.00 enligt Gävle kommuns riktlinjer kräver särskild prövning i jämförelse med serveringstid till klockan 01.00 (normaltiden). Annorlunda uttryckt krävs särskild prövning för all serveringstid efter normaltiden.

Riktlinjerna ställer inte upp något krav på att söka vare sig serveringstid till klockan 01.00 eller klockan 02.00 innan ansökan om serveringstid till klockan 03.00 görs. Däremot är möjligheten att få serveringstid till klockan 03.00 tidsbegränsad till ett år i taget.

Således är det fullt möjligt att, vid uppstarten av en verksamhet, ansöka om stadigvarande serveringstid till klockan 02.00 och samtidigt ansöka om tidsbegränsad serveringstid till klockan 03.00. Det leder till att bara en ansökan behövs initialt, en särskild prövning görs och en ansökningsavgift debiteras.

Vi anser att nuvarande riktlinjer är väl avvägda och ändamålsenliga. Alkoholservering är en verksamhet som alltid ställer höga krav på verksamhetsutövaren. Alkoholservering nattetid medför därtill extra utmaningar, vilket motiverar en extra prövning av sådan ansökan:

Risken för överservering ökar, när det finns tillgång till alkohol under längre tid och även för att gäster har haft mer tid för att dricka hemma eller på andra ställen innan de kommer till nattkrogen. Människor blir också allt tröttare och mer mottagliga för berusningseffekten ju senare klockan blir. I slutet av dokumentet finner ni exempel på brister av det här slaget, som har uppmärksammats vid tillsynsbesök på nattöppna serveringsställen i Gävle kommun.

Vid remiss till Lokalpolisområde Gästrikland i februari 2024, om förlängda serveringstider, svarade polisen bland annat följande, som är helt i linje med det ovan anförda:

Polisen har därför fortsatt uppfattningen att det allmänt sett får anses vara klarlagt att sen servering av alkohol på restaurang leder till förhållandevis högre berusningsgrad hos gästerna än vad servering under tidigare öppethållande ger. Detta ökar risken för konflikter mellan personer på och i omedelbar anslutning till serveringsstället (SOU 2009:22 s. 208). Det torde även genom utredningar och myndighetsrapporter vara klarlagt att det finns ett samband mellan sena serveringstider och ökade risker för berusningsskador, våldshandlingar och störande av ordning på allmänna platser (SOU 2009:22 s. 206 ff.).

Serveringsställen med sena öppettider attraherar också ofta kriminella element som ser serveringsstället som ett bra uppehållsrum, som en möteslokal och kanske även som en plats att göra affärer på. Ju fler veckodagar som sena öppettider erbjuds, desto större risk att dra till sig det här klientelet. Det här skapar problem för krogen: en tillståndshavare får inte se mellan fingrarna om kriminell verksamhet pågår på serveringsstället, men att motverka sådan verksamhet, kan leda till en hotbild mot krogen. Det samma gäller om ett kriminellt gäng etablerar sig på en krog, det kan medföra ett indirekt hot mot krogen, från konkurrerande gäng. Det är en verklighet som är högst aktuell i Gävle i dag.

De här förhöjda riskerna ska den som söker tillstånd för sena serveringstider behandla i sin ansökan. Den särskilda prövningen innebär alltså att den sökande i sin alkohol- och drogpolicy, i övrig motivering i ansökan och i dialog med myndigheten ska beskriva hur verksamheten kommer att organiseras för att ha beredskap att möta den extra belastning som kan följa med förlängda öppettider.

Vi anser att riktlinjen om särskild prövning är ett bra sätt att uppmärksamma sökanden på de särskilda förutsättningar som nattservering innebär jämfört med restaurangverksamhet inom normaltiden. Arbetssättet ger sökanden möjlighet att förebygga misstag.

Vi bedömer att tillståndshavare blir mer motiverade och fokuserade att upprätthålla ordning och nykterhet och bedriva ansvarsfull alkoholservering under den sena natten, när de får en årlig utvärdering och feedback från myndigheten. Vi ser inte riktigt hur en

övergång till stadigvarande tillstånd till klockan 03.00 skulle ge en ökad motivation att upprätthålla det arbetet på lång sikt.

Även om den teoretiska beskrivningen vid den särskilda prövningen ger grund för bifall till ansökan, så är det den praktiska hanteringen som utvisar om verksamhetsutövaren uppnår den nivå av ordning och nykterhet som alkohollagen kräver. Att serveringstid till klockan 02.00 kan medges stadigvarande medan serveringstid till klockan 03.00 bara medges ett år i taget, anser vi speglar det faktum att utmaningarna ökar ju senare på natten serveringen sker.

En variant för att underlätta för verksamhetsutövarna vore att se den årliga omprövningen av serveringstiden till klockan 03.00 som en del av tillsynsarbetet och låta den ingå i den årliga tillsynsavgiften. Tillståndet skulle fortfarande vara tidsbegränsat, kräva en aktiv åtgärd från tillståndshavaren och ett bifall från myndigheten för att förlängas ett år till. Tillståndet skulle däremot inte orsaka tillståndshavaren en ansökningsavgift varje år, när verksamheten sköts tillfredsställande och den utökade serveringstiden kan förlängas.

Skulle nämnden trots ovan anförda argument välja att ändra riktlinjerna och införa stadigvarande serveringstid till klockan 03.00 i Gävle, föreslår vi att stadigvarande tid till klockan 03.00 bara ska kunna erhållas för fredagar, lördagar och dag före röd dag, samt att stadigvarande tillstånd till klockan 03.00 alltid ska föregås av en prövoperiod på 12 månader.

Förslag

Utifrån sektor Livsmiljös beredning av ärendet, enligt ovanstående, är förslaget att initiativärendet och dess yrkande ska anses vara besvarat.

Patrik Gustavsson

Enhetschef Miljö och hälsa

Sektor Livsmiljö

Exempel på brister som noterats vid tillsynsbesök efter klockan 01.00 i Gävle kommun under perioden 2017–2024

1.

En ensam ung man ca 25 år som är kraftigt berusad sitter vid ett bord innanför entrén. Det föranleder ingen reaktion från personalen vid entrén. Efter 10 minuter får mannen hjälp av en annan gäst att ta sig ut från serveringsstället. Han försöker sedan komma in igen men blir då nekad i entrén av ordningsvakterna. De tecken han uppvisar på märkbar berusning är att han har ofokuserad blick och svårt att fästa blicken, samt att han har balansproblem. Tecken på kraftig berusning är att han talar långsamt och sluddrigt, han raglar/vinglar/svajar och uppfattar inte vad som händer runt omkring. Han har en nästan helt odrucken grön ölflaska framför sig på bordet.

2.

På herrtoaletten på ovanvåningen står mycket flaskor, glas och är stökigt med toalettpapper skräp mm på golv och handfat. Vilket både polisen och inspektörerna uppmärksammar. När den ena inspektören står vid toaletten kommer en man som mår mycket illa. Han börjar kräkas strax innan han kommer in på toaletten. Inne på toaletten kräks han kraftigt i och på handfatet samt på sidan av den bänk handfatet står på. Han kräks även på golvet.

3.

Polisen beskriver att mannen som omhändertas enligt lagen om omhändertagande av berusad (LOB) klockan 02.40, är mycket berusad, han har därför svårt att kommunicera och upplevs frånvarande. Han beskrivs även som aggressiv.

4.

Den kvinna som omhändertas enligt LOB klockan 03.16 beskrivs av polisen vara så kraftigt berusad att hon inte ens orkar bära sitt eget huvud eller stå på egna ben. Ordningsvakterna bar henne under varsin arm. När polisen övertar omhändertagandet får patrullen lyfta nästan hela hennes vikt då hon knappt kan hjälpa till att stå själv.

5.

Klockan 02.45 senare samma natt kommer polisen tillbaka för att följa upp det tidigare tillsynsbesöket. Polisen efterfrågar förteckningen över serveringsansvariga. Han blir då av barpersonal hänvisad till ägaren. Polismannen bedömer nu att ägaren är ännu mer berusad än när de möttes tidigare samma natt. Ägare A luktar alkohol och är märkbart påverkad av alkohol. Han medger att han jobbar den aktuella kvällen, och det styrks också av de kläder han har på sig.

6.

Han bedöms kraftigt berusad, somnar, raglar/vinglar/svajar, uppfattar inte vad som händer runt omkring. Killen sitter i en soffa tillsammans med en kompis, sover med huvudet bakåtlutat mot ryggstödet. Mellan hans ben har han en ölflaska.

7.

Hon var länge inne på toaletten, inspektörerna hör henne kräkas. Enligt personalen hade hon glömt att låsa toalettdörren tidigare. Berusningstecken på henne var ofokuserad blick, hängande ögonlock, raglande/vinglande/svajande, samt kräktes.

8.
Han bedöms stirrig och narkotikapåverkad på blicken. Har ryckiga kroppsrörelser. Kommer från toaletten i en grupp av andra.
9.
Bedöms som kraftigt berusad med ofokuserad blick, svårt att uppfatta budskap, har balansproblem, raglar/vinglar/svajar, svårt att stå upprätt, uppfattar inte vad som händer runt omkring honom.
10.
Bedöms märkbart berusad då han har ofokuserad blick, svårt att uppfatta budskap, har balansproblem samt raglar/vinglar/svajar. Skickas ut av ordningsvakt men kommer in igen genom porten åtminstone två gånger ytterligare.
11.
Är kraftigt berusad. Har ofokuserad blick, balansproblem, svårt att stå upprätt, raglar/vinglar, måste hålla i sig för att stå upprätt, kräks, uppfattar inte vad som händer runtomkring.
12.
Av polisens anmälan framgår att de klockan 02:28 kom till XXX med anledning av att ordningsvakter där omhändertagit en kvinna med anledning att denne hade spytt ned baren på ovanvåningen samt är verbalt aggressiv. När polispatrullen anländer sluddrar personen kraftigt och patrullen måste hålla i henne för att hon inte ska ramla, hon är verbalt aggressiv och drar åt sig armarna när patrullen håller henne. De beslutar att omhändertagandet enligt LOB ska bestå och hon förs till polisstationen i Gävle.
13.
När handläggarna anlände till platsen noterade de utanför serveringsstället en ung kvinna i 18-årsåldern som var så pass kraftigt berusad att hon inte kunde gå själv utan fick hjälp av en annan ung kvinna i samma ålder. Den kraftigt berusade kvinnan skulle precis hämtas med bil av sina föräldrar. Kort därpå noterade även en representant från Polismyndigheten en kraftigt berusad kvinnlig gäst inne på damtoaletten.
14.
Kvinnan har en drink i handen, hon har balanssvårigheter, ofokuserad blick, hängande ögonlock och svårt att dricka sin drink.
15.
Kvinnan sitter och dricker ur en flaska, hon har ofokuserad blick. Kvinnan spiller drycken och har svårt att hålla balansen när hon ska ställa sig upp.
16.
Mannen har ofokuserad blick, han är överdrivet självsäker han har även svårt att hålla balansen när han dansar och dansar ofta in i folk. När detta sker på tillståndsenhetens inspektör blir personen upprörd och fokuserar blicken på inspektören.
17.
Polismyndigheten har i remissvar daterat XXXX-XX-XX ett flertal bekymmersamma punkter gällande XXX, där det uppges av ett flertal ordningsvakter att ordningsläget har förvärrats under de senaste tre månaderna. Det har uppstått ett flertal ordningsstörningar inne eller i direkt anslutning till restaurangen. Hos poliser i yttre tjänst är den allmänna uppfattningen att det är XXX som står för merparten av alla

ordningsstörningar samt omhändertagande enligt LOB i den offentliga krogmiljön i Gävle. Polisens uppfattning samt erfarenhet är att de mer våldsamma ingripanden i offentlig krogmiljö de senaste månaderna har skett i anslutning till XXX. Det har även rapporterats om hög berusningsgrad inne i lokalen samt en problematik med drogpåverkade personer inne på krogen.